

En skole for framtida

Hvilke dilemma møter vi framover – hvordan kan vi innrette?

Vegard Iversen
fylkesdirektør for utdanning

Ulike innganger til diskusjonen

- Historikk
- Politikk
- Befolkningsutvikling
- Noen relevante strategier og meldinger
- Målparagraf og fagfornyelse
- Forskning og pandemi
- Hvor skal vi?

Framtidas skole

FRAMTIDAS SKOLE – SKOLEBRUKSPLAN TRØNDELAG

Mål: Likeverdige og framtidsrettete skoleanlegg i fylket

FRAMTIDAS SKOLE – PRINSIPPER FOR TILBUDSPLANLEGGING

De gamle prinsippene er fra 2017. Mye har skjedd på de tre årene.

Fokusområde 1: Skole og arbeidsliv

- **Bevisst holdning og strategi for samarbeid med lokalt arbeidsliv**
 - Forberede elevene på de faglige kravene og forventningene som stilles i arbeidslivet.
 - Næringslivets innovasjon - utvikle elevenes entreprenørskap
 - Samarbeid forankret i skolens opplæringstilbud – lokale forhold og forutsetninger.
 - Sambruk om lokaler og utstyr – oppdatert og relevant

Fokusområde 2:

Faglig og sosial kompetanse

- Skolen som arena for å fremme ønsket kompetanse
- Faglig kompetanse – uttrykt i kompetansemål – stadig endring?
- 21. århundrets kompetanse (21st century skills – C)
 - Kommunikasjon
 - Kreativ tenkning (og innovasjon)
 - Samarbeid og samhandling
- Ludvigsenutvalget: lære / utforske og skape / kommunisere, samhandle og delta
- Overordnet del læreplanen

Fokusområde 3:

Nærmiljø og samfunn

- **Aktiv tilstedeværelse i lokalsamfunnet (24/7)**
- Samfunnsutvikling gjennom sambruk mellom skolens funksjoner, skoleaktiviteter og lokalsamfunnets behov
- Aktive og utadrettete skoler i lokalsamfunnet

Fokusområde 4: Teknologi og relevans

- Opplæring i samsvar med teknologisk utvikling og endringer i arbeids- og samfunnsliv
- Endringer skjer i stadig raskere takt
- Opplæring som er i takt med endringer i arbeids- og samfunnsliv
- Ferdighetsutvikling og problemløsning

Frostaerklæringen

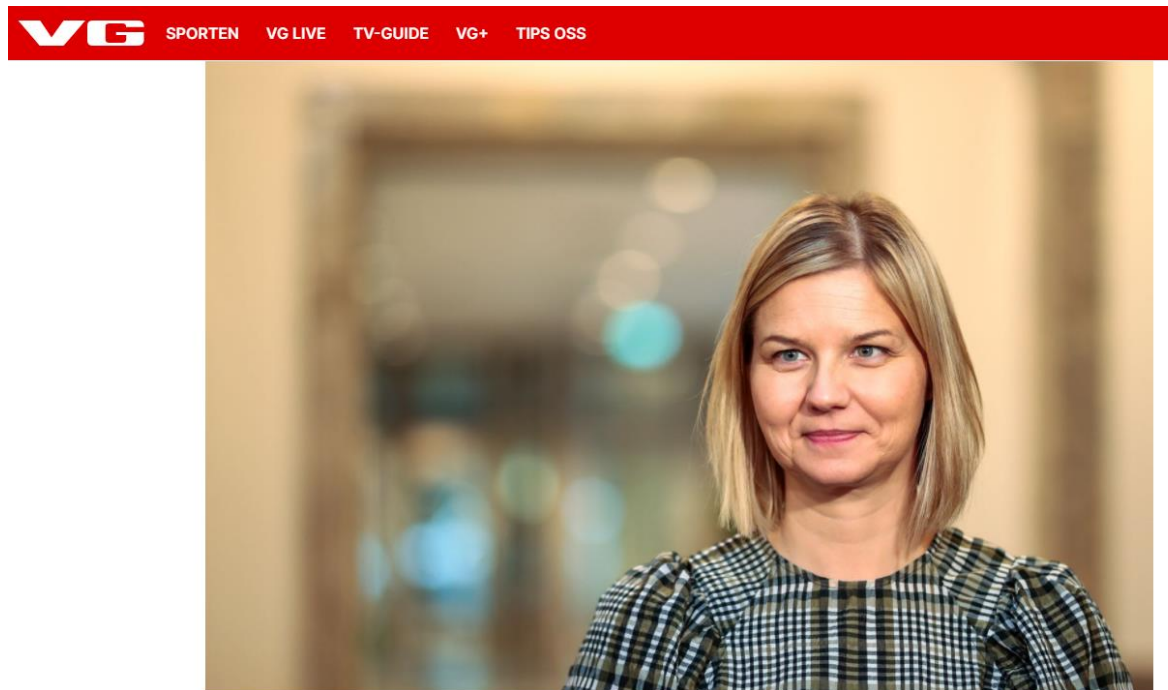
TRØNDELAG FYLKESKOMMUNE 2019 – 2023

«De videregående skolene og høyere yrkesfaglig utdanning er viktige kompetansearbeidsplasser i seg selv, men også for å sikre muligheter for ungdom nært der de bor og arbeidslivet tilgang til fagarbeidere i hele fylket.

Samarbeidspartiene vil sikre en desentralisert tilgang til videregående opplæring og vil forsterke arbeidet med å legge til rette for læring hele livet».

Hvilket inntakssystem blir det i framtida?

NY MODELL: Kunnskapsminister Guri Melby (V) skal spikre en modell for fritt skolevalg der nærscoleprinsippet blir skrotet. Foto: Jil Yngland / NTB

Regjeringen vil innføre fritt skolevalg i hele landet

Nærscoleprinsippet kommer nå til å bli skrotet, opplyser kunnskapsminister Guri Melby (V).

Av **SINDRE CAMILO LODE** og **NTB**
Oppdatert 22. november 2020

Fagfornyelsen

Bygger på Meld. St. 28 (2015–2016)

Fag – Fordypning – Forståelse — En fornyelse av Kunnskapsløftet

«Et samfunn i endring krever også en skole som fornyer seg. Regjeringen foreslår derfor å fornye fagene i skolen for å gi elevene mer dybdelæring og bedre forståelse. I tillegg vil den gi skolens brede dannelsesoppdrag en tydeligere plass i skolehverdagen»

Læreplanene fornyes ved å gjøre dem mer relevante for framtiden. Fagene skal få mer relevant innhold, tydeligere prioriteringer og sammenhengen mellom fagene skal bli bedre.

Formålet med opplæringen

Forsiden av overordnet del

Om overordnet del

Formålet med opplæringen

Opplæringsens verdigrunnlag

Prinsipper for læring, utvikling og danning

Prinsipper for skolens praksis

Opplæringslovens formålsparagraf lyder slik:

Opplæringa i skole og lærebedrift skal, i samarbeid og forståing med heimen, opne dører mot verda og framtida og gi elevane og lærlingane historisk og kulturell innsikt og forankring.

Opplæringa skal byggje på grunnleggjande verdiar i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfridom, nestekjærleik, tilgjeving, likeverd og solidaritet, verdiar som òg kjem til uttrykk i ulike religionar og livssyn og som er forankra i menneskerettane.

Opplæringa skal bidra til å utvide kjennskapen til og forståinga av den nasjonale kulturarven og vår felles internasjonale kulturtradisjon.

Opplæringa skal gi innsikt i kulturelt mangfald og vise respekt for den einskilde si overtyding. Ho skal fremje demokrati, likestilling og vitskapleg tenkjemåte.

Elevane og lærlingane skal utvikle kunnskap, dugleik og holdningar for å kunne meistre liva sine og for å kunne delta i arbeid og fellesskap i samfunnet. Dei skal få utfalde skaparglede, engasjement og utforskartrong.

Elevane og lærlingane skal lære å tenkje kritisk og handle etisk og miljøbevisst. Dei skal ha medansvar og rett til medverknad.

Skolen og lærebedrifta skal møte elevane og lærlingane med tillit, respekt og krav og gi dei utfordringar som fremjar danning og lærelyst. Alle former for diskriminering skal motarbeidast.

(Opplæringsloven § 1-1)

Fersk forskning fra NTNU

NTNU-FORSKNING: Jan Frode Haugseth står bak forskningen som viser at ungdom blant annet opplever mer stress under koronapandemien.

FOTO: KARI ANNE BREVIK ELDNES / NRK

Anna føler hun mister store deler av ungdomstiden

Ny forskning viser at norsk ungdom opplever mer stress, mindre trygghet og dårligere vennskapsforhold under koronaen. Anna Snøfugl Tenfjord kjenner seg igjen.

PÅVIRKER HUMØRET: Anna Snøfugl Tenfjord merker hva strenge restriksjoner har å si for humøret i hverdagen.

FOTO: KARI ANNE BREVIK ELDNES / NRK

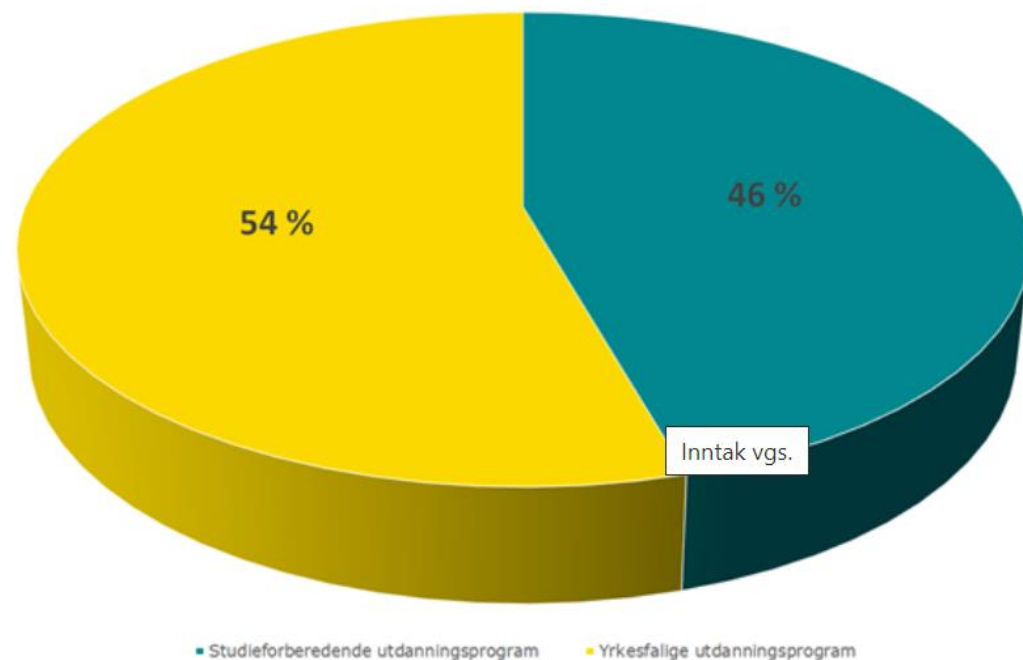
Johannes Børstad
Journalist

Kari Anne Breivik Eldnes
Journalist

Ingrid Lindgaard Stranden
Journalist

Publisert i går kl. 06:26
Oppdatert for 8 timer siden

Vi trenger både mester og mastermen det er en prekær mangel på fagarbeidere

Krever skole-løft for industrien

Lien krever at Trøndelag fylkeskommune intensiverer satsingen på fagutdanning ved fylkets videregående skoler.

– Videregående opplæring er den soleklart største og viktigste oppgaven til fylkeskommunen. Nå må utdanningstilbudet dimensjoneres etter næringslivets behov. Politikerne må ta inn over seg at bedriftene i Trøndelag er helt avhengige av en forsterket satsing på fagutdanningene i Trøndelag. Det er ikke lærlingeplasser vi mangler, det er lærlinger, sier Lien.

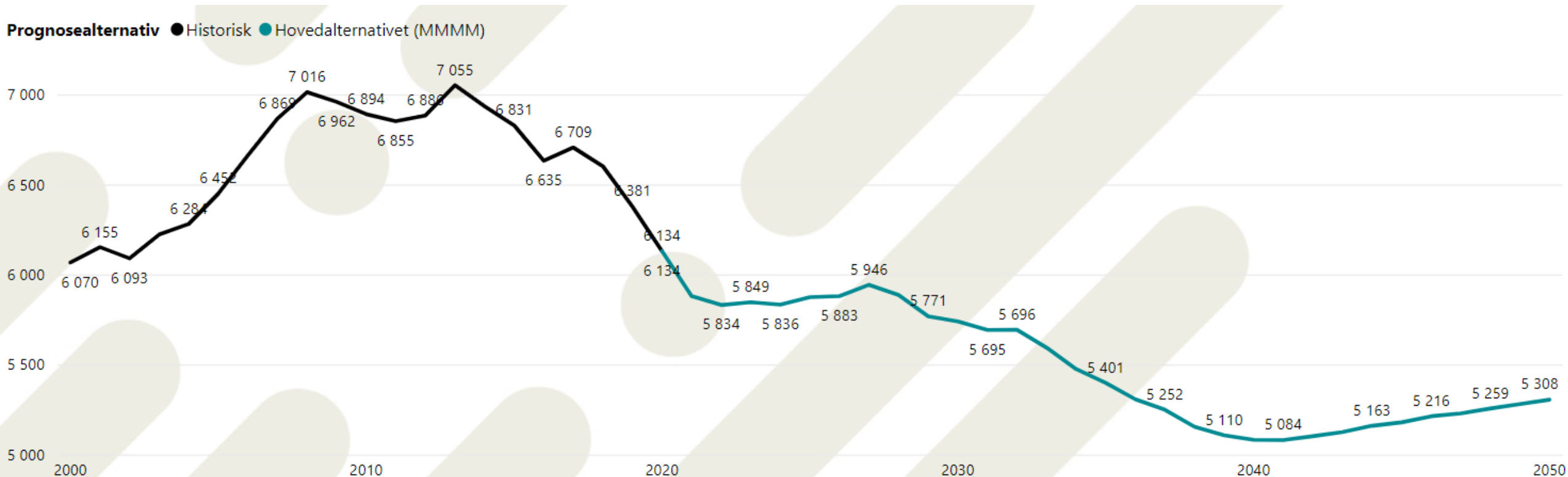
NHO-direktøren mener at Trøndelag fylkeskommune har en lang vei å gå før de videregående skolene leverer i henhold til «bestillingen» fra næringslivet.

– Flere skoleplasser innen teknisk og industriell produksjon vil bidra til rekrutteringen i bedrifter som Moen Marin. De videregående skolene bør kobles enda tettere på kompetansen som finnes i næringslivet. Utdanningen bør også legge til rette for økt skreddersøm for å forhindre utenforskap i skoleløpet, mener Lien.

Regiondirektør i NHO Trøndelag, Tord Lien.

SSB- prognoser for 16-18-åringer - Trøndelag *uten* Trondheimsregion

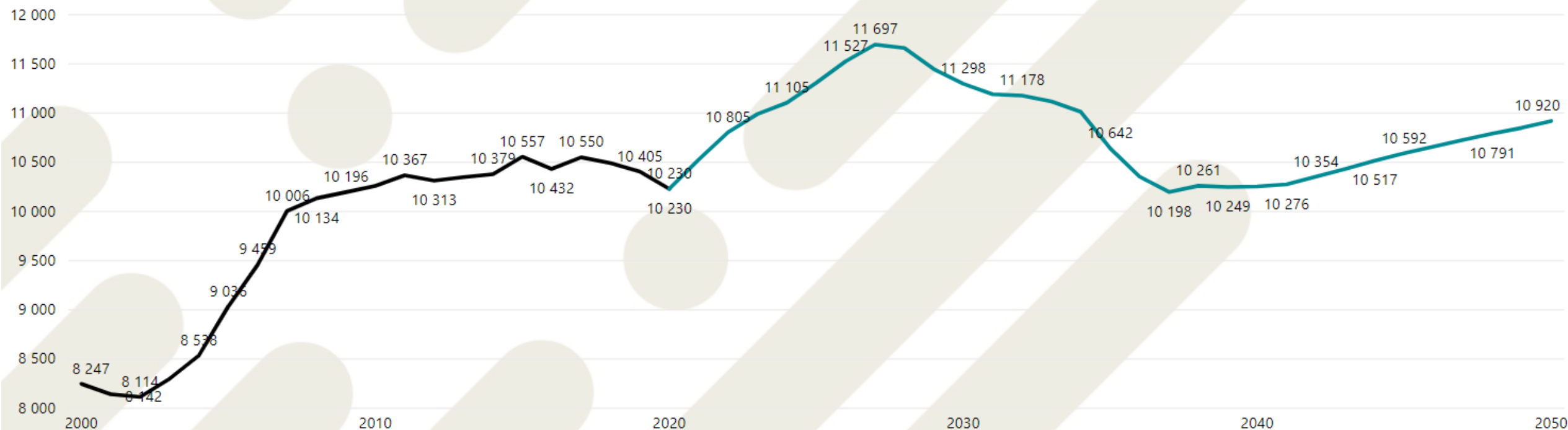

Kilde: ssb tabell 07459, 12882

SSB- prognoser for 16-18-åringer - Trondheimsregion

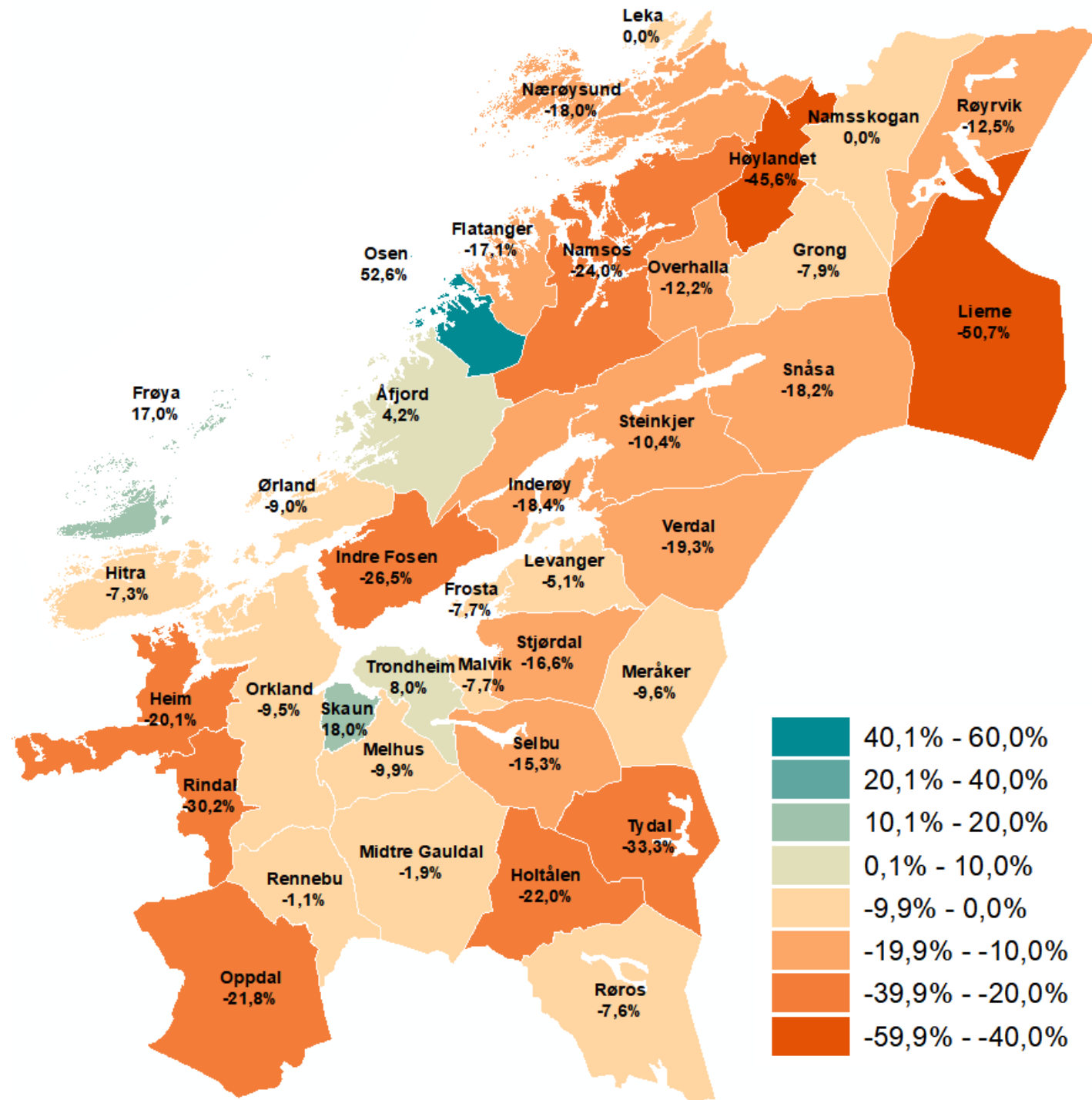
Prognosealternativ ● Historisk ● Hovedalternivet (MMMM)

Kilde: ssb tabell 07459, 12882

Befolkningsutvikling 16-18 åringer 2020-2036

*Hovedalternativet (MMMM) fra
SSBs befolkningsprognoser*

Victor Norman vil ha påbud om desentralisert utdanning

Høyere utdanning er både problemet og løsningen for distriktene, mener Demografiutvalget, ledet av Victor Norman.

NOU 2020: 15 *Det handler om Norge*

Demografiutvalget

Hvilke utfordringer er viktigst å løse i Trøndelag?

Diagnose

**Med det er
distriktsutfordringen
snudd på hodet**

Før

Fødselsoverskudd og fraflytting på bygdene

Utfordring: Bremse strømmen av unge mennesker til byene

Svar: Arbeidsplasser

Nå

Distriktsbefolkningen eldes og bygdene klarer ikke å reproducere seg selv

Utfordringer:

Gode tjenester til de gamle

Ny giv og nytt liv i småsamfunnene

Svar: Tjenesteorganisering og bolyst

Indeksen er basert på tilgang til arbeidsplasser og servicefunksjoner fra hver enkelt av landets om lag 13500 bebodde grunnkretser.

- Den settes sammen av to delindekser:
- Hvor mange arbeidsplasser kan de som bor i hver enkelt grunnkrets nå med bil i løpet av 90 minutter.
 - Hvor mange servicefunksjoner kan de som bor i hver enkelt grunnkrets nå med bil i løpet av 90 minutter.

Avstandsmotstand for arbeidsreiser og service reiser er beregnet utfra de nasjonale reisevaneundersøkelsene

Data på kretsnivå aggregeres opp til kommunenivå, vektet etter antall innbyggere i kretsene

Sentralitetsindeksen veier tungt i distriktsindeksen, som brukes bl.a. i fordelingen av de regionalpolitiske tilskuddene i inntektssystemet.

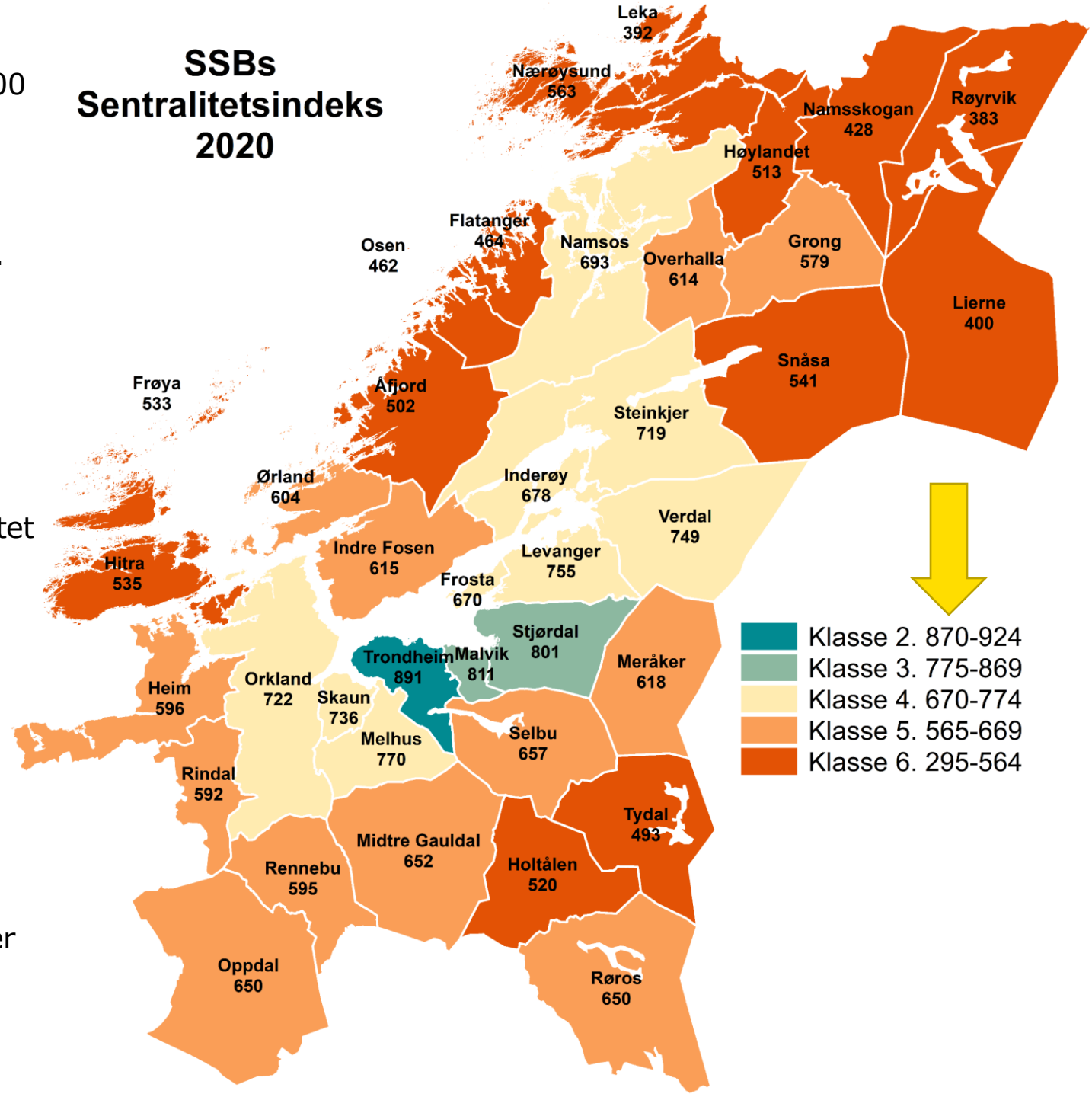
Oslo med 6 nabokommuner er mest sentral, klasse 1

Trondheim ligger i klasse 2, på samme nivå som Bergen og Stavanger

Røyrvik minst sentral i Trøndelag, 9 kommuner i Norge er mindre sentrale enn Røyrvik

Indeksen finnes også på grunnkretsnivå

SSBs Sentralitetsindeks 2020

Ambisjoner for distriktpolitikken

Distriktene må være levende
deler av et større norsk
mangfold

Distriktpolitikken må
videreutvikle særpregene og
forskjellene mellom storby
og småsamfunn, og
småsamfunnene imellom

Målet for utviklingen bør
ikke være vekst i seg selv,
men å skape gode samfunn

Vi knytter fylket sammen

TRØNDELAGSPLANEN 2019 - 2030

Fylkestinget i Trøndelag 12. desember 2018.

2030 har Trøndelag et balansert utbyggings- og bosettingsmønster

Det betyr at

- Trondheim er en konkurransedyktig storby og en positiv drivkraft for utvikling i fylket
- vi har attraktive småbyer og regionale tyngdepunkt med varierte funksjoner og tjenester
- Trøndelag består av livskraftige regioner og distrikter med identitet og særpreg
- Trønderbanen er en moderne og funksjonell kommunikasjonsakse i Trøndelag som korresponderer godt med kollektivtransporttilbudet i distriktene

Trøndelag byr på livsgrunnlag og muligheter for bosetting i svært ulike miljø, med ytterlighetene i det urbane storbylivet og et liv i pakt med naturen til fjells eller ytterst på kysten. Store deler av fylket preges av landsbygd, tettsteder og småbyer. Et samfunn i god balanse forutsetter at bosetting og aktivitet opprettholdes i hele regionen, og at utviklingen i hele fylket ses i sammenheng. Å sikre livskraftige distrikter i hele fylket vil kreve tilpassing av innsats og virkemiddelbruk.

Utdanningssystemet og distriktenes tilgang til kompetanse

**NOU 2020:12:
Næringslivets
betydning for
levende og
bærekraftige
lokalsamfunn**

Utdanning - en drivkraft for sentralisering eller?

Lokalisering av utdanningsinstitusjoner spiller en sentral rolle for valg av bosted og dermed også for tilgangen til framtidig arbeidskraft

Studier viser at rundt 70% blir værende i regionen der de har gjennomført studiene. Av studenter som i tillegg er født i samme region blir 80% værende

- Nærhet til utdanningsinstitusjoner
 - øker rekrutteringen til utdanningen
 - flere i en region kan ta utdanning
- ⇒ det etableres og lokaliseres kunnskapsvirksomheter

Det krever to ting

Gode tjenestetilbud tilpasset lokale forhold

Områder med større avstander, færre bosatte og flere eldre krever at offentlig sektor løser sine oppgaver på en annen måte enn de gjør i sentrale strøk.

Det krever nytenkning og større lokal frihet i valg av løsninger og et inntekts- og kostnadsdekningssystem som støtter opp under det

Nytenkning, bredt ordskifte og utprøving av virkemidler

Program for utprøving av nye tiltak i distriktpolitikken

Invitasjon til debatt og virkemiddeldugnad for en ny distriktpolitikk

Meld. St. 14

(2019–2020)

Melding til Stortinget

Kompetansereformen – Lære hele livet

Kompetansereformen – lære hele livet

Kompetansereformen – Lære hele livet har som mål at ingen skal gå ut på dato som følge av manglende kompetanse. Meldingen inneholder flere tiltak rettet mot å tette gapet mellom hva arbeidslivet trenger av kompetanse, og den kompetansen arbeidstakerne faktisk har.

Denne meldingen markerer ikke slutten på kompetansereformen. Regjeringen vil videreutvikle og tilpasse tiltakene i kompetansereformen slik at de kan svare på de nye utfordringene vi møter. Regjeringen vil også fortsette å samarbeide med partene i arbeidslivet og utdanningssektoren for å utvikle gode og relevante tilbud slik at ingen skal gå ut på dato i norsk arbeidsliv.

Ett av tiltakene: Utdanningsløftet

- Kompetansetiltak på mange nivå:
- Videregående 16-19 år
- Videregående voksne
- Arbeidsliv
- Høyere yrkesfagutdanning
- UH-sektoren

Tiltakene har forankring i kompetansereformen og koronapandemien

Kompetansestrategi for Trøndelag

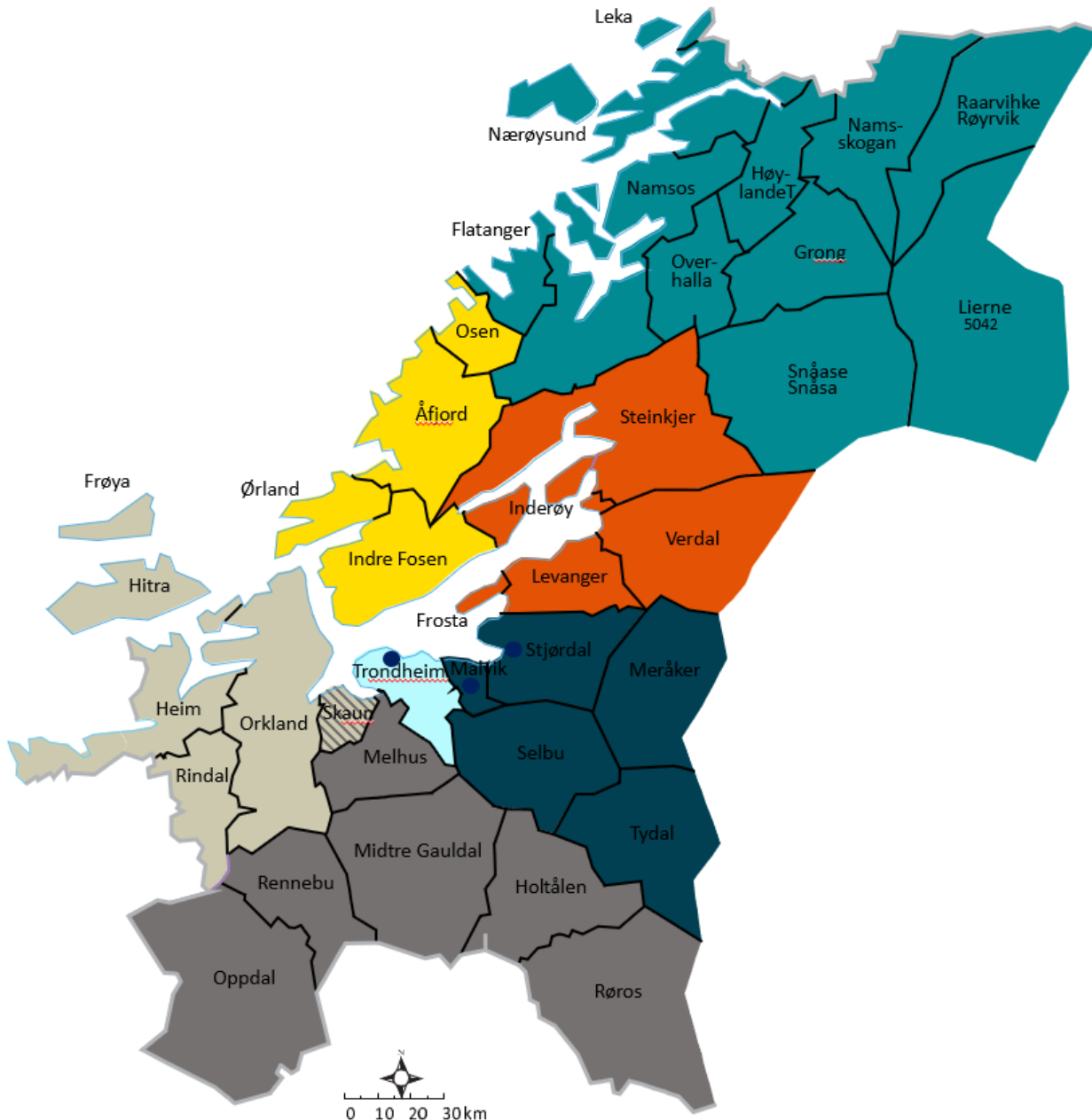
KARRIEREVEILEDNING

FLEKSIBELT
UTDANNINGSSYSTEM

GODE LÆRINGSMULIGHETER I ARBEIDSLIVET

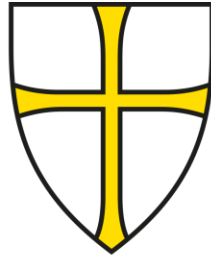

Kompetanseforum Trøndelag
+ Regionale kompetansefora

Hvor skal vi?

- Vi må løse utfordringen som den skjeve befolkningsutviklingen gir oss
- Vi må jobbe smartere innenfor trangere økonomiske rammer
- Vi må tenke nytt i distriktene
 - Regiontenking
 - Samarbeidende skoler
 - Tettere samarbeid med arbeidslivet
 - Nettbasert opplæring
 - Attraktive tilbud som bidrar til tilflytting
 - Hva er desentralisert skolestruktur?
- Vi må også tenke nytt i bynære strøk
 - Komplementære tilbud
 - Samarbeid
 - Nettbasert opplæring
- Vi må treffe bedre på arbeidslivets kompetansebehov samtidig som vi skal lære elevene og lærlingene å mestre livene sine
- Flere voksne kommer til å utdanne seg – vi skal lære hele livet
- Vi kommer til å bli utfordret på fleksibilitet, for eksempel:
 - Løpende inntak
 - Modulbasert opplæring
 - Nettbasert opplæring
 - Bedriftsbasert opplæring
- Vi har både en tjenesteytende rolle og en samfunnsutviklerrolle

Trøndelag fylkeskommune

trondelagfylke.no | fb.com/trondelagfylke